

M E T O D A

za inkluzivno i participativno planiranje društvenih vrtova

za uključive i pristupačne društvene vrtove

Izdavač:

Udruga Zelena Istra, 2023.

Izdavač

Udruga Zelena Istra
Gajeva 3, 52100 Pula, Hrvatska
Tel. i fax: +385(0)52-506-065
ured@zelena-istra.hr
www.zelena-istra.hr

Autorica: Dunja Mickov (Zelena Istra)

Naslov: Metoda za inkluzivno i partiicipativno planiranje društvenih vrtova

Lektura: Nina Brnić (Zelena Istra)

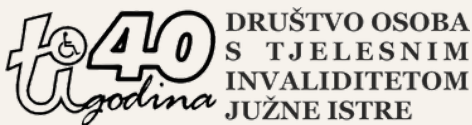
Grafičko oblikovanje: Ivan Divković, Dunja Mickov (Zelena Istra)

Fotografije: Zelena Istra

Projekt: Za(VRT)imo za inkluziju zajedno!

Nositelj projekta: Zelena Istra

Partneri: Društvo osoba s tjelesnim invaliditetom južne Istre, Udruga žena Vukovar, Udruga roditelja djece s poteškoćama u razvoju Vukovarski leptirići, Škola za odgoj i obrazovanje - Pula, Gimnazija Pula, Sveučilište Akureyri, Island

Pula, ožujak 2023.

Ovo djelo je dano na korištenje pod licencom Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna.

Izrada ovog materijala omogućena je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru Europskog gospodarskog prostora i Norveških grantova. Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Zelene Istre i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Projekt "Za(VRT)imo za inkluziju zajedno!" je podržan s € 90.000,00 financijske podrške Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Što je metoda?

Metoda za inkluzivno i participativno planiranje društvenih vrtova je alat koji nam pomaže da angažiramo potencijale lokalne zajednice kako bi društvene vrtove učinili pristupačnim i uključivim za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju! Njome članovi* zajednice planiraju sadržaj u društvenom vrtu nužan za ostvarenje potreba ovih ranjivih skupina, a koji je ujedno dobar, praktičan i koristan za sve korisnike vrta.

Društveni vrt je urbani vrt, odnosno prostor namijenjen lokalnom uzgoju hrane i bilja, edukaciji, kao i druženju i međusobnom povezivanju korisnika te ugodnom boravku na svježem zraku.

*Izrazi koji se koriste u ovome zapisu metode, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Riječ je o prostoru orijentiranom prema održivom razvoju, ekološkim i permakulturnim principima na kojima se razvija kultura solidarnosti, suradnje i zajedništva te potiče društvena odgovornost i osobni razvoj.

Društveni vrtovi u Hrvatskoj u pravilu se nalaze na zemljištu u vlasništvu jedinice lokalne samouprave, a njima upravlja organizacija civilnog društva, samostalno ili s drugim organizacijama.

Modeli društvenih vrtova mogu biti različiti. Primjeri riječkog zajedničkog vrta "Zelene zone" te varaždinskih "Čudesnih" i "Zlatnih vrtova" opisani su [ovdje](#). Više o Društvenom vrtu na Gregovici možete saznati [ovdje](#) i [ovdje](#), a o aktivnostima u vukovarskom društvenom vrtu [ovdje](#).

Metoda za inkluzivno i participativno planiranje društvenih vrtova je način promišljanja i planiranja prostornih elemenata društvenih vrtova - primjerice pristupnog puta i povišenih gredica za osobe s invaliditetom smanjene pokretljivosti te senzornog vrta za prirodnu i nježnu stimulaciju osjetila djece s teškoćama u razvoju.

Ključna obilježja metode

INKLUZIVNOST

Njena otvorenost prema ravnopravnom sudjelovanju osoba s invaliditetom, roditelja i djece s teškoćama u razvoju ili same djece, predstavnika udruga i javnih ustanova koje podržavaju ove ranjive skupine, sadašnjih i budućih volontera društvenih vrtova (vrtlari) te svih zainteresiranih dionika - od građana do predstavnika jedinica lokalne samouprave ili javnih poduzeća. Naime, osobe s invaliditetom, roditelji djece s teškoćama i korisnici, kao i upravitelji nekog prostora, najbolji su stručnjaci za vlastite potrebe u tom prostoru.

PARTICIPATIVNOST

Uz vodstvo stručnjaka, sudionici procesa planiranja ugrađuju svoje potrebe i želje u prostor društvenog vrta, odnosno svojim prijedlozima utječu na oblikovanje prostora.

Kome je metoda namijenjena?

Metoda je namijenjena organizacijama civilnog društva, građanskim inicijativama ili građanima, ali i jedinicama lokalne samouprave unutar i izvan Hrvatske koje vode ili sudjeluju u provedbi projekata urbanih i društvenih gradskih vrtova, a žele osigurati uključivost i pristupačnost te adekvatan sadržaj vrtova za sve osobe, u najvećoj mogućoj mjeri.

Metoda se može, uz manje ili veće prilagodbe, primijeniti i na razvoj bilo kojeg projekta jer je u središtu metode sudjelovanje onih na koje se projekt odnosi u odlučivanju o projektu i njegovom razvoju.

Zašto inkluzivno i participativno planirati?

Ako u društvenom vrtu nema pristupa ni sadržaja prilagođenih potrebama osoba s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju (ili drugih ranjivih skupina), a iste želimo omogućiti, ove prostorne elemente prvo moramo isplanirati, kako bismo ih potom realizirali.

Inkluzivno i participativno planiranje društvenih vrtova doprinosi stvaranju kvalitetnih planova za postavljanje inkluzivnih elemenata i sadržaja u društvene vrtove. Kvaliteta proizlazi upravo iz načina planiranja koji podrazumijeva sudjelovanje u planiranju i uvažavanje mišljenja i potreba svih relevantnih dionika društvenih vrtova (ili drugih projekata), kako ranjivih skupina, tako i šire zajednice. Na ovaj način planovi se donose uz široko odobravanje, što omogućuje njihovu bolju provedbu. Kvalitetnim planiranjem smanjuju se mogućnosti za pogreške i poteškoće u realizaciji planova. Primjerice, u planiranju pristupnog puta za osobe smanjene pokretljivosti sudjeluju upravo te osobe, odnosno, organizacije civilnog društva koje im pružaju podršku.

Zašto su potrebni uključivi društveni vrtovi?

Inkluzivnim i participativnim planiranjem društvenih vrtova, a zatim postavljanjem inkluzivnih elemenata u društvene vrtove, osiguravaju se pristupačnost i sadržaji koji su temelj uključivanja osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, kao i njihovih roditelja i skrbnika u aktivnosti koje se odvijaju u društvenim vrtovima.

Inkluzivno i participativno planiranje, a zatim inkluzivne aktivnosti koje se potom mogu odvijati u vrtovima - poput vrtlarskih radionica, volonterskih akcija ili naprosto druženja, doprinose osjećaju korisnosti, socijalizaciji, rehabilitaciji te izgradnji kompetencija ranjivih skupina koje mogu unaprijediti i njihove mogućnosti zaposlenja. Inkluzija podiže kvalitetu života ranjivih skupina, kao i čitave zajednice.

Naime, upravo ovakve aktivnosti grade most između šire zajednice i njenih ranjivih skupina, često socijalno isključenih i “nevidljivih” za većinu. One pružaju priliku za međusobno upoznavanje i povezivanje osoba koje imaju i osoba koje nemaju invaliditet, djece koja imaju i djece koja nemaju teškoće u razvoju. Sudionici inkluzivnih aktivnosti se povezuju, uče jedni o drugima i razvijaju svijest o tome da smo, unatoč našim različitim potrebama, u osnovi svi ljudska bića.

Na taj se način ruše stereotipi i predrasude, grade se i razvijaju zajedništvo, solidarnost, tolerancija i razumijevanje. Zajednica se senzibilizira za potrebe i probleme ranjivih skupina.

Što je najvažnije, ovakvim aktivnostima sprječavamo diskriminaciju u svakodnevnom životu i pružamo mogućnost svima da aktivno i ravnopravno sudjeluju u uključivom društvu kroz bolji pristup fizičkom i društvenom okruženju. Na taj način realiziraju se prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju koja proizlaze iz Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, Konvencije o pravima djeteta i Ustava Republike Hrvatske.

Ukratko, provođenjem inkluzije u društvenim vrtovima gradimo aktivne i ravnopravne, jednostavno bolje zajednice u kojima je svima život ljepši.

Temelji metode

UNIVERZALNI DIZAJN

Metoda se temelji na načelima i konceptu univerzalnog dizajna jer je cilj procesa prostore društvenih vrtova učiniti dostupnim što većem broju različitih ljudi, neovisno o njihovim potrebama i sposobnostima.

Drugim riječima, u procesu planiranja vrta vodi se računa o potrebama osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju jer su oni ti koje nailaze na razne prepreke u okruženju koje onemogućuju njihovo sudjelovanje u društvu. Dobar pristup nužno je potreban samo dijelu populacije, ali dobar je za sve sadašnje i buduće korisnike društvenih vrtova.

Primjerice, pristupni put za osobe s invaliditetom smanjene pokretljivosti pomoći će kretanju kroz vrt svih korisnika vrta, pogotovo starijih osoba i osoba koje se otežano kreću, a bit će koristan i majkama s djecom u kolicima.

Povišene gredice moći će koristiti svi kojima iz bilo kojeg razloga ne odgovara vrtlarenje u razini zemlje. Bilje koje stimulira osjetila opipa, njuha, okusa, vida ili sluha (poput jagoda, lavande, kineskog šaša) uljepšavat će vrt i stimulirati osjetila svih korisnika vrta.

Jedna od implementacijskih strategija univerzalnog dizajna je uključivanje korisnika. Ova strategija podudara se i sa strategijama ugrađenim u druga dva kamena temeljca metode.

Svima koji žele inkluzivno i participativno planirati društvene vrtove ili druge prostore, na osnovama univerzalnog dizajna, korisno može biti predavanje o univerzalnog dizajnu dr. Sigrún Kristin Jonasdottir.

PERMAKULTURA

Permakultura nije naprosto zbir ekoloških vrtlarskih tehnika, već društveni pokret i nova kultura, metoda stvaranja održivih ljudskih zajednica. Ona je praktičan sustav ekološkog dizajniranja, a oblikuje krajolike, ljudski okoliš i zajednice oponašajući prirodu. U središtu permakulture je etika koja jednaku važnost pridaje sljedećim principima: brizi za zemlju, brizi za ljude te pravednoj raspodjeli viškova.

Kada je riječ o brizi za ljude važnost se pridaje solidarnosti, podršci, pomaganju, otvorenoj komunikaciji, kao i kreiranju zajednica temeljem stvarnih ljudskih potreba. Permakulturni praktičari preuzimaju odgovornost za svoj život i zajednicu u kojoj žive. Koriste metode konstruktivne, nenasilne komunikacije i timskog rada. Odluke donose zajednički, konsezusom ili metodom kulture suradnje, odnosno pristankom, što znači da se odluka donosi ako svi koji sudjeluju u odlučivanju mogu živjeti s tom odlukom i nemaju na nju prigovor.

Upravo je zbog navedenog permakulturno dizajniranje, kroz koje se analiziraju i razrađuju mogućnosti za postizanje što veće održivosti, odličan temelj za planiranje društvenih vrtova. Ono uzima u obzir potencijale prirode, okoliša i društva te daje preporuke za intervencije u prostoru unutar okvira potreba i želja korisnika prostora, odnosno zajednice. U procese planiranja unosi nužnu ekspertizu o prirodi i društvu, bez koje procesi planiranja teško mogu biti uspješni.

Obilje korisnih informacija o permakulturi i permakulturnom dizajnu u priručniku “Permakulturni dizajn - priručnik uz tečaj” Zelene mreže aktivističkih grupa.

* Sve razine vlasti - lokalne, regionalne i nacionalne imaju koristi od aktivnih građana koji kroz društveno uključive procese odlučivanja doprinose pronalasku rješenja za goruće društvene probleme poput diskriminacije osoba s invaliditetom ili djece s teškoćama u razvoju. Samim time, procesi planiranja društvenih vrtova doprinose suradnji s vlastima na svim razinama, iako u praksi podrazumijevaju, prije svega, bolju suradnju i dijalog s lokalnim vlastima na čijem se teritoriju odvijaju projekti društvenih vrtova.

SUDIONIČKA DEMOKRACIJA, GRAĐANSKO SUDJELOVANJE I ANGAŽMAN

Društveni vrtovi projekti su od zajedničkog interesa građana i vlasti, pa uključivanje građana u (društveno uključivo) odlučivanje o društvenim vrtovima doprinosi suradnji građana i vlasti*.

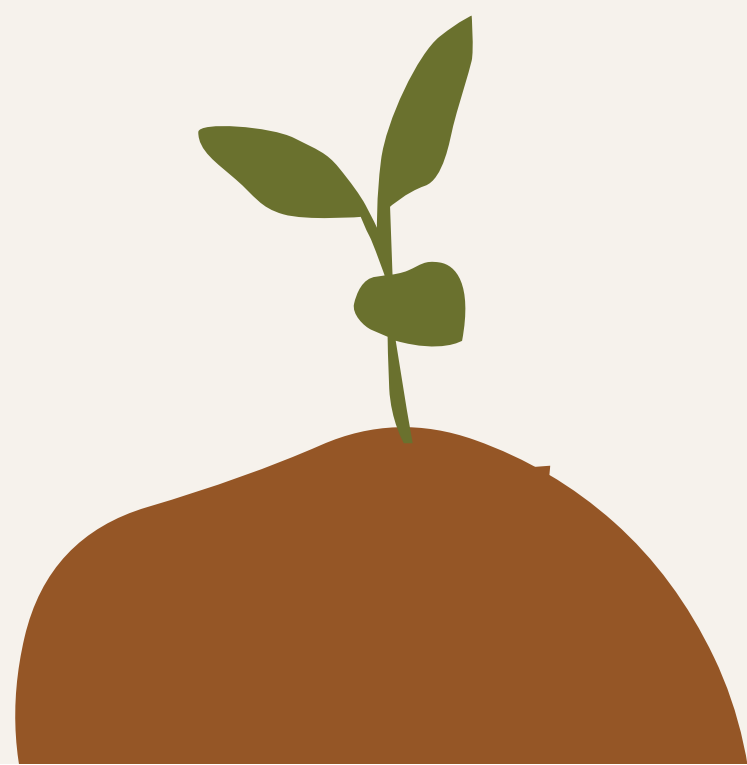
Procesi planiranja društvenih vrtova, poput ovog predviđenog metodom, društveno su uključivi, obuhvaćaju sve relevantne dionike te samim time vode do kvalitetnijih rješenja koja su primjerena i u skladu s potrebama zajednice, a koja podrazumijevaju osnaživanje i uključivanje ranjivih skupina.

Uključivanje građana u odlučivanje o onome što ih se tiče, građansko sudjelovanje i njihov volonterski angažman u pronalasku rješenja za probleme zajednice (npr. problem nepristupačnih i neinkluzivnih društvenih vrtova), osnovna je pretpostavka dobre, “zdrave” demokracije. Ono doprinosi društvenoj koheziji, zaštiti ranjivih skupina od socijalne isključenosti te dugoročno održivom razvoju zajednice.

Metoda je, u osnovi, mehanizam političkog sudjelovanja građana u donošenju odluka, usmjeren na specifičnu temu i kontekst - socijalnu isključenost osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju iz urbanih/društvenih vrtova.

Aktiviranje lokalnih potencijala te provođenje participacije i inkluzije “na maloj skali”, u procesima planiranja i aktivnostima u društvenim vrtovima, može se sagledati kao vježba iz praktične demokracije. Ona može pripremiti teren za bolju demokraciju i inkluziju te zagovaranje participativnog i inkluzivnog donošenja odluka na lokalnoj, kao i svim drugim razinama.

Metoda u koracima

Što trebaš znati ako želiš inkluzivno i participativno planirati društvene vrtove i druge projekte?

1. OSMISLI PROCES INKLUZIVNOG I PARTICIPATIVNOG PLANIRANJA

U Vukovaru i Puli proces se odvio kroz online tečaj za permakulturno dizajniranje društvenih vrtova, odnosno sedam modula u ukupnom trajanju od 15 sati u svakome gradu. Teme tečaja bile su permakulturni principi i tehnike oblikovanja prostora, briga o tlu i održivom uzgoju hrane te metode konstruktivne komunikacije, timskog rada i zajedničkog donošenja odluka.

Tečaj su vodili renomirani stručnjaci na području permakulture,

održivog razvoja i građanskog aktivizma te arhitekture koji nisu iz Vukovara ili Pule.

Međutim, planiranje društvenog vrta ne mora se odvijati kroz ovakav tečaj. Može se naprosto odvijati kroz određeni broj susreta relevantnih dionika. Potrebno je procijeniti koji oblik planiranja najbolje odgovara potrebama i mogućnostima relevantnih dionika.

Ono što je za inkluzivan i participativan proces planiranja društvenog vrta ili nekog drugog projekta važno jest da postoji odgovorna organizacija, pojedinac ili grupa građana koja će osmisliti i koordinirati proces.

Proces se može odvijati i uživo, uz manji ili veći broj susreta, ovisno o kapacitetima koje na raspolaganju ima voditelj procesa te zajednica koja sudjeluje u planiranju. Online procesi olakšavaju sudjelovanje i smanjuju troškove (npr. nije potreban prostor za održavanje susreta), ali njihova je mana što su podložni smetnjama i distrakcijama (primjerice, gubitak internetske veze, ulazak u prostoriju članova obitelji, iznenadne posjete koje nismo očekivali i slično).

Također, važno je planirati adekvatno mogućnostima koje u znatnoj mjeri mogu ovisiti o financijskim sredstvima te ostalim kapacitetima na raspolaganju (prostor, materijali, vrijeme).

Ukoliko se proces odvija isključivo na volonterskoj osnovi, te zajednica ne raspolaže financijskim sredstvima ili bitnim kapacitetima, dobro je osvijestiti ove činjenice. Može se zatražiti podrška mogućih saveznika i/ili sudionika procesa. Primjerice, ako grupa građana želi inkluzivno i participativno planirati društveni vrt, može zatražiti podršku lokalne organizacije posvećene zaštiti okoliša, inkluziji ranjivih skupina, lokalnih vlasti, javne ustanove, privatnog poduzeća...

Sudionici tečaja permakulturnog dizajna zajedničkim su snagama isplanirali Društveni vrt u Puli. Ovo je 3D prikaz njihovih ideja.

Također, ovisno o kapacitetima, prvi koraci u planiranju mogu biti fokus grupe, ankete i intervjui. U pulskom i vukovarskom procesu online intervjui su, primjerice, bili dio procesa tečaja permakulturnog dizajna. Dr. Jonasdottir u svom je predavanju izložila nagrađeni primjer inkluzivnog planiranja inkluzivnog parka irskog Crann centra kojeg su osmislile i provele radne terapeutkinje Alice Moore i Helen Lynch sa Sveučilišta u Corku. Ovaj primjer svakako može poslužiti za inspiraciju.

2. POZOVI NA SUDJELOVANJE SVE RELEVANTNE DIONIKE, A OSOBITO VODI RAČUNA O RANJIVIM SKUPINAMA

Da bi bili uspješni, procesi planiranja društvenih vrtova trebaju biti uključivi, otvoreni i pristupačni svima koji u njima žele sudjelovati.

U procese je važno uključiti osobe koje će u proces unijeti vlastite stavove, mišljenja i prijedloge - ranjive skupine, građane, organizacije civilnog društva i stručnjake. Poželjno je na sudjelovanje pozvati i predstavnike vlasti na čijem se teritoriju odvija projekt.

Ako želimo planirati inkluzivno, svakako ćemo pozvati osobe s invaliditetom, djecu s teškoćama u razvoju i/ili njihove roditelje, organizacije civilnog društva koje im pružaju podršku i javne ustanove čiji su oni korisnici.

Također, vodit ćemo računa o potrebama osoba s invaliditetom. Primjerice, ako u proces pozivamo osobe oštećena sluha, omogućit ćemo prevođenje na znakovni jezik.

Ako se proces odvija uživo, osigurat ćemo za planiranje korištenje prostora u kojem postoji pristup i za osobe u invalidskim kolicima. Ako želimo biti participativni, pružit ćemo svim sadašnjim i budućim korisnicima nekog prostora da u taj prostor ugrade svoje želje i potrebe. U svakom slučaju, moramo voditi računa o potrebama sudionika procesa te o tome da za sudjelovanje nema barijera.

Poziv na sudjelovanje može se uputiti mailom ili telefonom, a u idealnom slučaju bit će i javno objavljen putem web stranica organizatora procesa, na društvenim mrežama, o njemu će pričati/pisati mediji. Organizator bi zato trebao imati nužne komunikacijske vještine.

Kada je riječ o stručnjacima koji su potrebni za planiranje društvenog vrta, to mogu biti stručnjaci s područja permakulturnog, organskog, ekološkog i/ili biodinamičkog, odnosno održivog vrtlarstva, arhitekture, građanskog aktivizma i facilitacije procesa komunikacije i zajedničkog odlučivanja. Potrebne ekspertize ovise i o samoj temi. Ako se inkluzivno i participativno planira neki drugi prostor, a ne društveni vrt, potrebno je odrediti koje su to ekspertize koje su važne za proces planiranja. Budući da su zaštita okoliša i klimatske promjene goruće društvene teme, u idealnom slučaju

u procesima planiranja sudjelovat će i organizacije i/ili pojedinci koji se njima bave.

Predstavnici jedinice lokalne samouprave možda zbog opterećenosti drugim zadacima neće moći sudjelovati u svim fazama planiranja i susretima zajednice, ali ih je svakako potrebno uključiti u rane faze planiranja (najaviti procese i očekivane ishode planiranja i prije nego ono krene). Za konačni ishod planiranja potrebno je imati njihovu suglasnost.

Kada je riječ o broju sudionika procesa, sve ovisi o mogućnostima na raspolaganju. Veličina grupe koja sudjeluje u inkluzivnom i participativnom procesu idealno neće biti prevelika (do 20-ak osoba).

Ako je grupa veća, vjerojatno će biti potrebno i više vremena za uspješno planiranje, odnosno više krugova planiranja, više facilitatora...

Vežano za sudjelovanje svakog dionika, važna je motivacija. Osobe s invaliditetom ili roditelje djece s teškoćama u razvoju, ali i građane neke zajednice, za sudjelovanje može motivirati činjenica da će doprinijeti izgradnji boljeg, pravednijeg svijeta bez barijera za sebe, odnosno vlastitu djecu, članove obitelji, susjede ili prijatelje. Osobe koje privlači održivo vrtlarstvo za sudjelovanje u procesu moglo bi motivirati stjecanje novog znanja. Prije nego se dionici pozovu na sudjelovanje u procesima planiranja, dobro je razmisliti o tome što ih motivira na sudjelovanje te im dati do znanja što mogu očekivati, odnosno koje su njihove osobne koristi od sudjelovanja.

3. PODIJELI REZULTATE PROCESA PLANIRANJA S KLJUČNIM DIONICIMA I ŠIROM JAVNOŠĆU

U Vukovaru i Puli opipljivi rezultati procesa planiranja su skice buduće prostorne organizacije društvenih vrtova. Na temelju skica nastala su idejna rješenja na osnovu kojih će se u skorijoj budućnosti urediti pristupni putevi za osobe s invaliditetom smanjene pokretljivosti, postaviti povišene gredice i elementi osjetilnih vrtova.

Ovakve rezultate poželjno je podijeliti sa svim sudionicima procesa planiranja,

kao i predstavnicima jedinica lokalne samouprave te širom javnošću putem priopćenja za medije, web stranica i društvenih mreža organizatora procesa planiranja. Na ovaj način osiguravamo transparentnost procesa i rezultate koristimo kako bi još jednom pozitivno utjecali na percepciju javnosti o osobama s invaliditetom, djecom s teškoćama u razvoju, odnosno ranjivim skupinama. Stvaranje javnog mnijenja o važnosti inkluzije i participacije presudno je kako bi se dugoročno poboljšali uvjeti i kvaliteta života te u praksi postigla ravnopravnost i inkluzija ranjivih.

3D vizualizacija vukovarskog Društvenog vrta nastala je na osnovu želja, potreba i ideja sudionika tečaja permakulturnog dizajna.

Kako je metoda nastala?

Metoda za inkluzivno i participativno planiranje društvenih vrtova nastala je u okviru projekta “Za(VRT)imo za inkluziju zajedno!”. Projekt se bavi socijalnom isključenošću djece s teškoćama u razvoju, njihovih roditelja i osoba s invaliditetom iz aktivnosti u društvenim vrtovima i društveno-političkog života u Puli i Vukovaru. Gradi aktivne građane, osnažuje ranjive skupine i civilno društvo, njeguje inkluziju i volonterizam te postavlja temelje za sudioničku demokraciju.

Cilj projekta je dugoročno poboljšati uvjete i kvalitetu života te postići ravnopravnost i inkluziju ranjivih, kao i omogućiti građansku participaciju i sudioničku demokraciju u Puli i Vukovaru. Kako bi se ovaj cilj postigao, ključno je, ne samo zagovarati njegovu realizaciju kroz javne kampanje, već i pokazati da je ono što zagovaramo zaista moguće - provesti inkluziju i participaciju u vrtovima i zajednici u Puli i Vukovaru.

Upravo iz tog razloga kreirali smo program uređenja (pristupni put za osobe s invaliditetom smanjene pokretljivosti, povišene grede i elementi osjetilnog vrta) i rada na vrtovima (inkluzivne volonterske akcije i vrtlarske radionice). Prvi korak koji vodi realizaciji programa bio je izraditi prvi nacrt nove metode za inkluzivno i participativno planiranje društvenih vrtova. Metodu smo zatim “testirali”, odnosno primijenili u praksi kroz inkluzivne i participativne procese planiranja prostornih elemenata društvenih vrtova u Puli i Vukovaru. Ovi procesi odvijali su se kroz tečaj permakulturnog dizajna. Uz pomoć stručnjaka sudionici tečaja zabilježili su potrebe i želje sadašnjih i budućih korisnika društvenih vrtova te izradili skice buduće prostorne organizacije dvaju vrtova. Nacrt metode ponovno smo unaprijedili nakon što smo našu metodu po prvi put proveli tijekom ovih procesa.

Također, o nacrtu smo proveli javno savjetovanje u trajanju od 30 dana. Tijekom savjetovanja zaprimili smo nekolicinu podržavajućih komentara koji nisu imali presudan utjecaj na sam sadržaj metode. Kako bi bila dostupna svim osobama u najvećoj mogućoj mjeri, izradili smo različite inačice metode: digitalnu publikaciju, njen audio zapis te inačicu prilagođenu na lako razumljiv jezik. Objavili smo je i u formatu otvorenom za daljnju razradu.

Metodu su izradili hrvatski partneri projekta “Za(VRT)imo za inkluziju zajedno!”: Udruga Zelena Istra, Društvo osoba s tjelesnim invaliditetom južne Istre, Škola za odgoj i obrazovanje - Pula, Gimnazija Pula, Udruga žena Vukovar, Udruga roditelja djece s poteškoćama u razvoju Vukovarski leptirići. Izradi metode doprinijelo je i predavanje dr. Jonasdottir Sveučilište Akureyri, islandski partner projekta.

